ISSN 0132-5930

Барвінок

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ
Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

3

1980

ЗА ЛИСТКОМ КАЛЕНДАРЯ

6

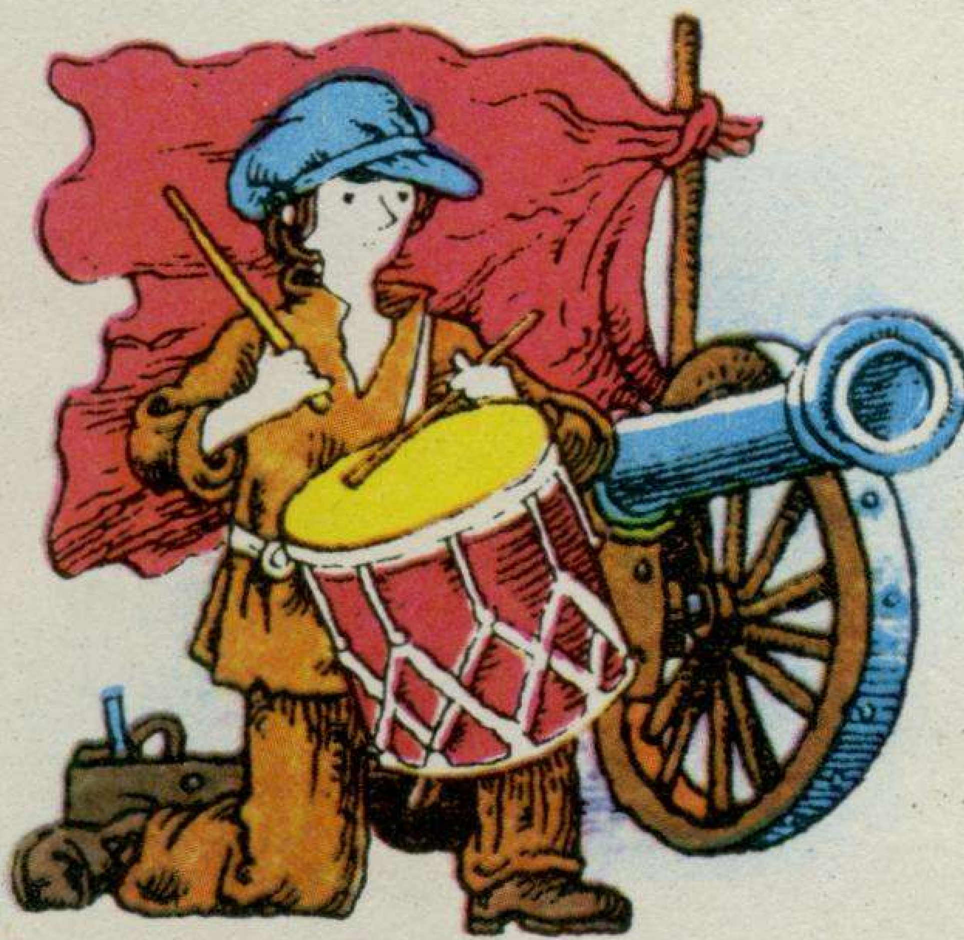
55 років тому вийшов перший номер «Пионерской правды». З її сторінок до радянської дітвори зверталися Н. К. Крупська, К. Е. Ціолковський, О. М. Горький, В. В. Маяковський... Газета інформує читачів про найважливіші події в країні і за кордоном, передає юним ленінцям найекстреніші завдання ЦК ВЛКСМ та Центральної Ради Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна. Тисячі листів приносить до редакції пошта, юнкорівці розповідають про піонерські справи, успіхи у навчанні і праці. «Пионерская правда» — улюблена газета радянських школярів.

8

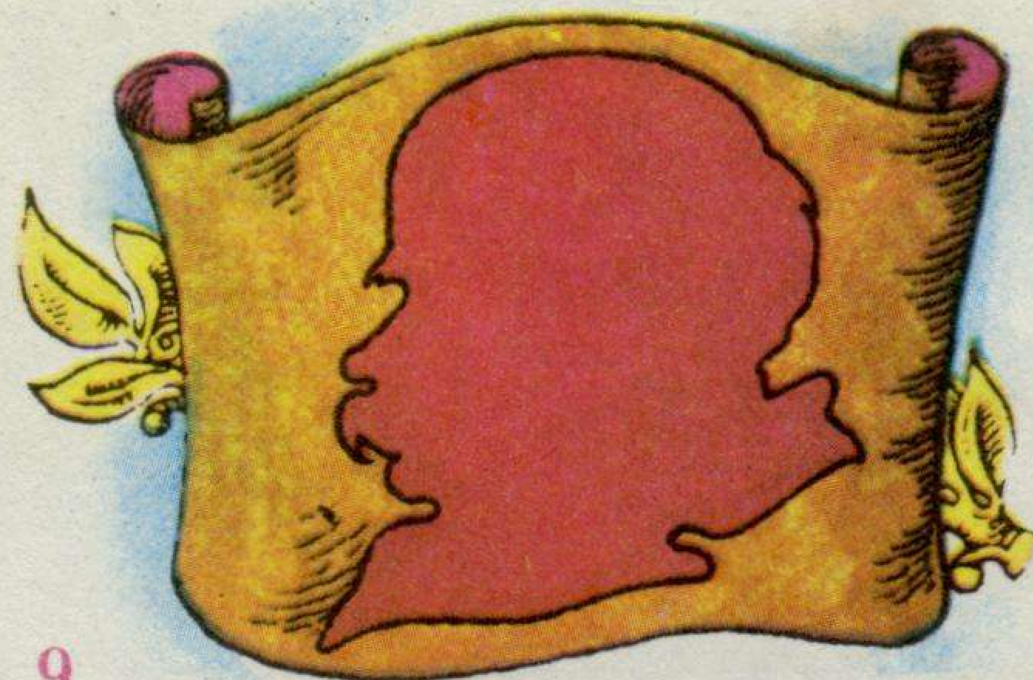
МІЖНАРОДНИЙ ЖІНОЧИЙ ДЕНЬ

18

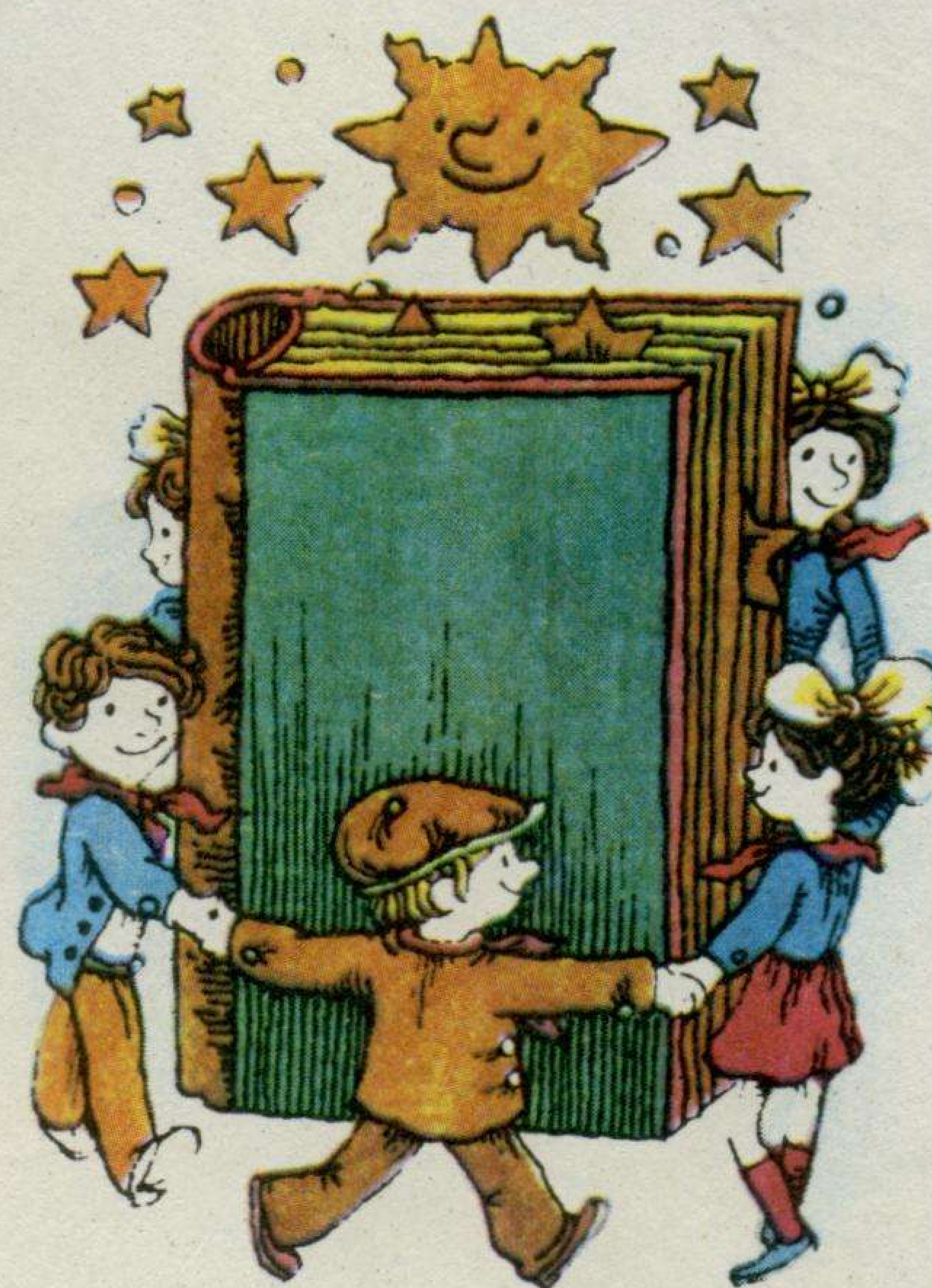
ДЕНЬ ПАРИЗЬКОЇ КОМУНИ

18 березня 1871 року в Парижі відбулася пролетарська революція. Повсталі трудящі вперше у світовій історії взяли владу в свої руки, створили революційний уряд, який називався Паризька комуна. Лише 72 дні зуміли протриматися паризькі робітники в жорстокому поєдинку з буржуазією, але їхній подвиг став героїчним прикладом революційної боротьби для робітників усього світу.

9

Народився Тарас Григорович Шевченко — великий український поет, художник, революційний демократ (1814—1861).

25—31

КНИЖКОВИЙ ТИЖДЕНЬ

Веселе, цікаве свято «книжчині іменини». Перед юними читачами виступають письменники, художники, журналісти. В актових залах влаштовуються виставки книг, дитячих малюнків. Особливо люблять школярі карнавали літературних персонажів. Напишіть нам, жовтенята, як пройшли «книжчині іменини» у вас.

Олесь ЖОЛДАК

МАТИ

Як добре нам жити, і знати,
І вірити, друзі, весь час,
Що кращого слова, як мати,
Немає у світі для нас.
Воно — ніби сонця усмішка,
Неначе дитинства привіт,
Як перші санчата і книжка,
З якої побачили світ.
Те слово — утіха єдина,
Мов сонця ясний промінець.
Його промовляє дитина
І в дальнім поході боєць.
І з ним веселіше нам жити,
Бо матір'ю в рідним краю
Назвали дорослі і діти
Вітчизну любиму свою.

Малюнок О. МІХНУШОВА

ДО 110-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В. І. ЛЕНІНА

Володимир КАНІВЕЦЬ

Малюнки М. ПШІНКИ

Сестра Оля

(Уривок з повісті)

...Марія Олександрівна присіла біля Олі, поклала руку на її гаряче чоло. Оля розплющила очі, здивовано закліпала віями. Не могла збагнути: уві сні це привиділося чи дійсно мама сидить біля неї.

— Олю, донечко, — ласкаво мовила Марія Олександрівна.

— Матусю, невже це ти? — звелася на лікоть Оля, щоб ближче глянути на матір.

— Лежи, лежи, моя люба.

— Справді, ти... — прошепотіла Оля і усміхнулася пошерхлими губами.

— І Володя тут? — помітила брата, що стояв осторонь. — Присядь на хвилинку, — попросила вона, благально дивлячись на Володю. — Здається, вік тебе не бачила...

Володя присів. Запанувала мовчанка, що виникає, коли погляди промовистіші від слів.

— Треба їхати! — нарешті підвівся Володя. — Жаль, що не можу побути з тобою. Видужуй, Олю. І пиши мені...

Замерзлі коні так помчали, що сани вмить зникли у сніговій круговерті.

Всю дорогу Володя боровся з дрімотою: був саме той час ночі, коли найсолодше спиться. А мама наказувала: дивися, синку, не засни. Та й сам добре розумів, що спати ніяк не можна: на такому морозі це небезпечно... А як там Аня? Вже прислухається, чи не лунає за вікном дзвоник? Маняша вранці буде плакати, дізнавшись, що мама поїхала до Казані, а її не взяла. І мама уболіватиме за Маняшею, бо вона ж найменша, їй всього дев'ять років.

Як і думав Володя, Аня з нетерпінням чекала його повернення. Вибігла аж надвір зустрічати.

* * *

...Взагалі Володя неохоче брався за листи, а тут, повернувшись із Казані, відклав книги і сів писати. Весь день він був якийсь незвичний: карі очі іронічніше, ніж завжди, мружилися, в куточках губ не гасла лукава усмішка. По-змовницьки поглядав на Аню, а проте не казав, що так натхненно творить. Перо, здавалось, ледь встигало за його думками. Оскільки Володя сам не казав, що пише, то Аня і не питала...

Нарешті, коли вже за вікном стемніло, зайшов до неї, тримаючи в руці кілька аркушів паперу. Спитав:

— У тебе, Аню, є конверт?

— Звичайно. Тобі великий чи малий?

— Якщо можна, то обидва. До речі, поки я буду писати листа Олі, прочитай оце, — Володя подав дрібно помережані

Продовження. Початок дивися у «Барвінку» № 2, 1980 рік

аркуші паперу. — Якщо, звичайно, маєш час і бажання.

— А що це — стаття? — поцікавилася Аня.

— Ні, звичайнісінький лист. До приятеля. Ну, читай, читай, а я піду писати Олі.

Володя пішов. Аня заходилася читати листа. Писав Володя своєму приятелеві по гімназії, який навчався в іншому місті. Розповідав із запалом про сходку, що відбулася в Казанському університеті, про свою участь у ній, про арешт, заслання. Просив, щоб приятель сповістив йому, що відбулося в Московському університеті. Більш досвідчена Аня — вона вже і в тюрмі побувала, і не раз її допитували — відразу збагнула, яку небезпеку таїть у собі цей лист. Особливо зараз, коли Казанський університет ще зачинений, як сказано начальством, «за безпорядки». Цілком можливо, що на казанській пошті перехоплюють всю кореспонденцію тих студентів, котрі брали участь у сходці. Отже, лист цей може потрапити не до приятеля, а до начальника жандармського управління полковника Гангардта. А від нього — в департамент по-

ліції. Тоді вже Володі надовго доведеться розпрощатися з університетом...

— Прочитала? — спитав Володя, повернувшись до кімнати. — Що скажеш? — продовжував, бо Аня мовчала, не знаючи, як краще розпочати нелегку розмову. — Бачу, моє творіння тобі не сподобалося. Так?

— Ні, лист мені сподобався. Написаний він чудово, — мовила Аня тремтячим од хвилювання голосом. — А те, що ти його хочеш відправити поштою... І саме зараз... Це, даруй за відвертість, необачно. Так, необачно! — запально продовжувала Аня, побачивши Володине здивування. — Про те, що ти готував сходку, що ти, власне, керував нею — ніяких вірогідних даних, крім донесень агентів, у начальства немає. А цей лист, потрапивши до рук полковника Гангардта, дасть вагомі звинувачення проти тебе. А що він потрапить саме до полковника, а не до твого приятеля — у мене немає сумніву: я знаю, як жандарми виловлюють потрібну їм кореспонденцію.

— Все, що ти, Аню, сказала, слушне. Але ти, здається, перебільшуєш небезпеку, яку криє в собі цей лист, — заперечив Володя. — Адже я не розкриваю — як готувалася сходка, хто її готував.

— Добре, — мовила Аня, побачивши, що Володя не погоджується з нею. — Скажімо, твій лист мине руки полковника, дійде до приятеля. А припусти, що в нього роблять обшук і знаходять листа. Виключать за це з університету?

— Звичайно, — неохоче згодився Володя. — Але якщо дотримуватися такого принципу, то всім нам треба мовчати... Я наприклад, готовий все знести, але мовчати не буду!

— Ну, як знаєш, — зі сльозами в голосі мовила Аня, побачивши, що вона не переконала Володю. — Тільки раджу тобі — не відправляй листа сьогодні. Охолонь, перечитай, а тоді вже... відправляй.

— Це можна, — згодився Володя, аби заспокоїти Аню. — Хай трохи полежить...

Спокійно обміркувавши все, Володя

погодився, що у дечому Аня мала слушність. Вирішив: ось коли приїде Оля, з якою він ділився всім, що відбувалося тоді в університеті, він дасть їй прочитати листа.

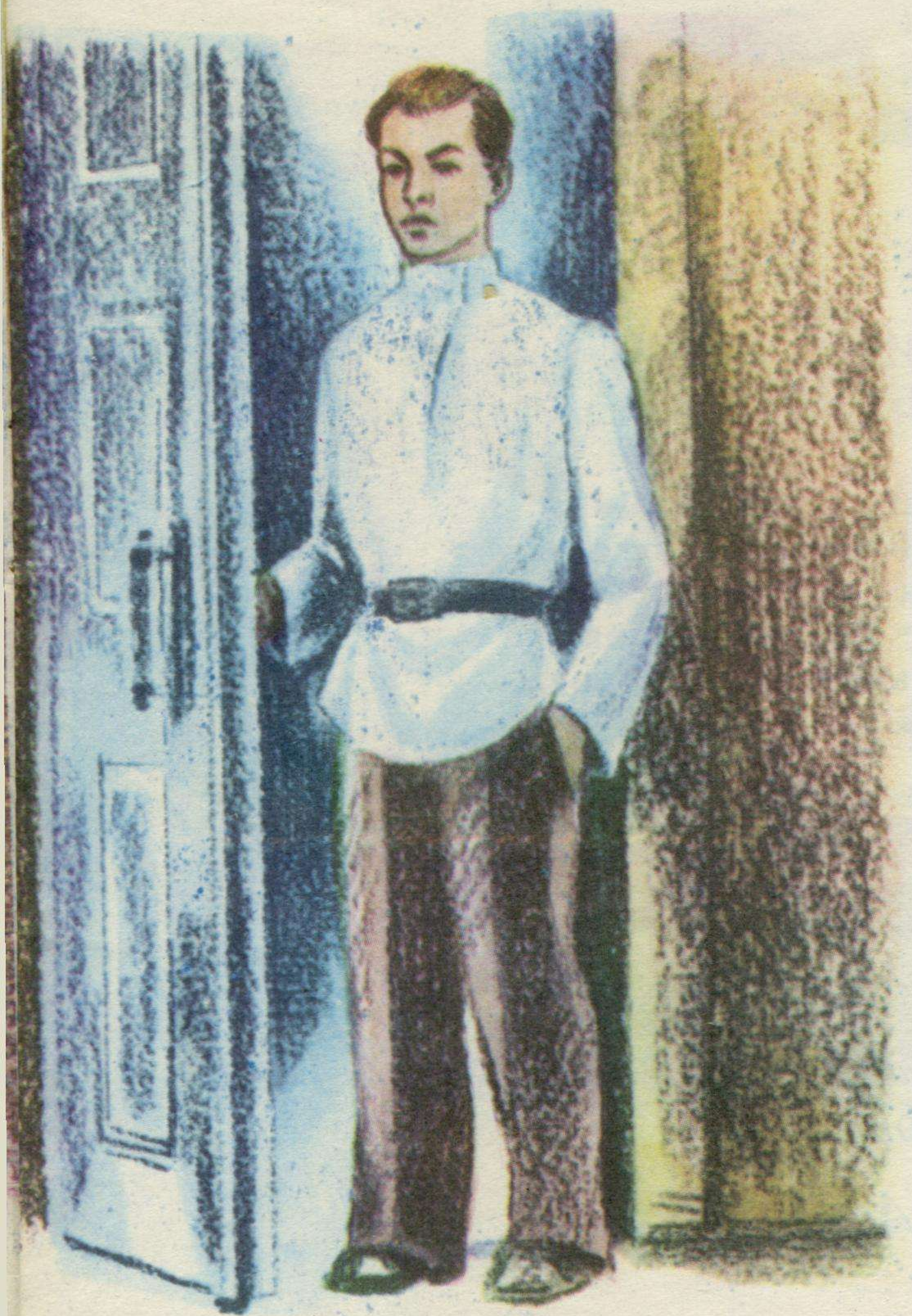
Якщо і Оля скаже те саме, що й Аня, тоді, звичайно, доведеться листа знищити.

* * *

Видужувала Оля повільно...

— Мамо, а де ж ми тепер житимемо? — спитала якось — бо це давно її непокоїло.

— Я, доню, й сама не знаю, — відверто призналася Марія Олександрівна. — Ду-

мала, ми всі будемо тут, а Володя й Аня на селі. З часом Володі дозволять повернутися до університету. Адже не така вже велика його провина, щоб позбавляти можливості навчатися. Якби з Сашею не трапилося... Я й губернаторові казала: ви переслідуєте Володю за брата.

— І я цілком певна, що до Володі так суворо поставилися через Сашу, — підтвердила мамині припущення Оля. — Митю теж цькують. Треба було б кудись далі поїхати.

— Я вже й сама про це думала, — призналася Марія Олександрівна. — Та куди ж ми тепер поїдемо, коли Аня й Володя прив'язані до Кокушкіно? І нелегко це, доню. Тут мої сестри. Коли що — вони допоможуть. А серед чужих людей з усіма вами буде ще важче...

Зайшла няня, сповістила:

— Пошту із села передали.

— Може, й мені від Ані і Володі щось є? — повеселіла Оля.

Марія Олександрівна вийшла з кімнати і невдовзі повернулася, тримаючи в руках два конверти.

Один простягла Олі.

— Тобі. Від Володі. Читай, а я прогляну Аниного листа.

Коли Марія Олександрівна прочитала листа, Оля сказала:

— Володя просить мене особисто, «особисто» двічі підкреслено, щоб я, коли видужаю, дістала йому в бібліотеках, у знайомих всі підручники за перший курс. Пише, які саме книги потрібні. Сімнадцять назв. Подивись, — подала Оля матері листа. — Видно, що Володя не збирається відставати від однокурсників. Вірить, що йому дозволять повернутися до університету. Так я міркую?

— Схоже, — проглянувши Володиного листа, згодилася Марія Олександрівна.

— А що Аня пише? Як вони там?

— Маня дуже нудьгує, — сідаючи поруч з Олею, сказала Марія Олександрівна. — В мене серце розривається, та що вдієш...

— Може, поїдеш туди? Адже я вже почуваю себе значно краще.

— Ні, я тебе не залишу, доки зовсім не видужаєш.

...До Нового року залишалося два тижні. Оля почала видужувати, і тільки тоді Марія Олександрівна вирішила всією родиною (однаково Митя до гімназії не ходить) переїжджати в Кокушкіно.

(Далі буде)

ТВОРИ, ЯКІ ЛЮБИВ ЧИТАТИ ВОЛОДЯ УЛЬЯНОВ

Володя почав читати в п'ять років. У сім — він уже був записаний до бібліотеки. Кількості взятих хлопчиком книжок міг позаздрити тодішній дорослий читач. Подаємо уривки з творів улюблених письменників Володі Ульянова. Прочитай їх і ти.

М. НЕКРАСОВ

ДІД МАЗАЙ ТА ЗАЙЦІ

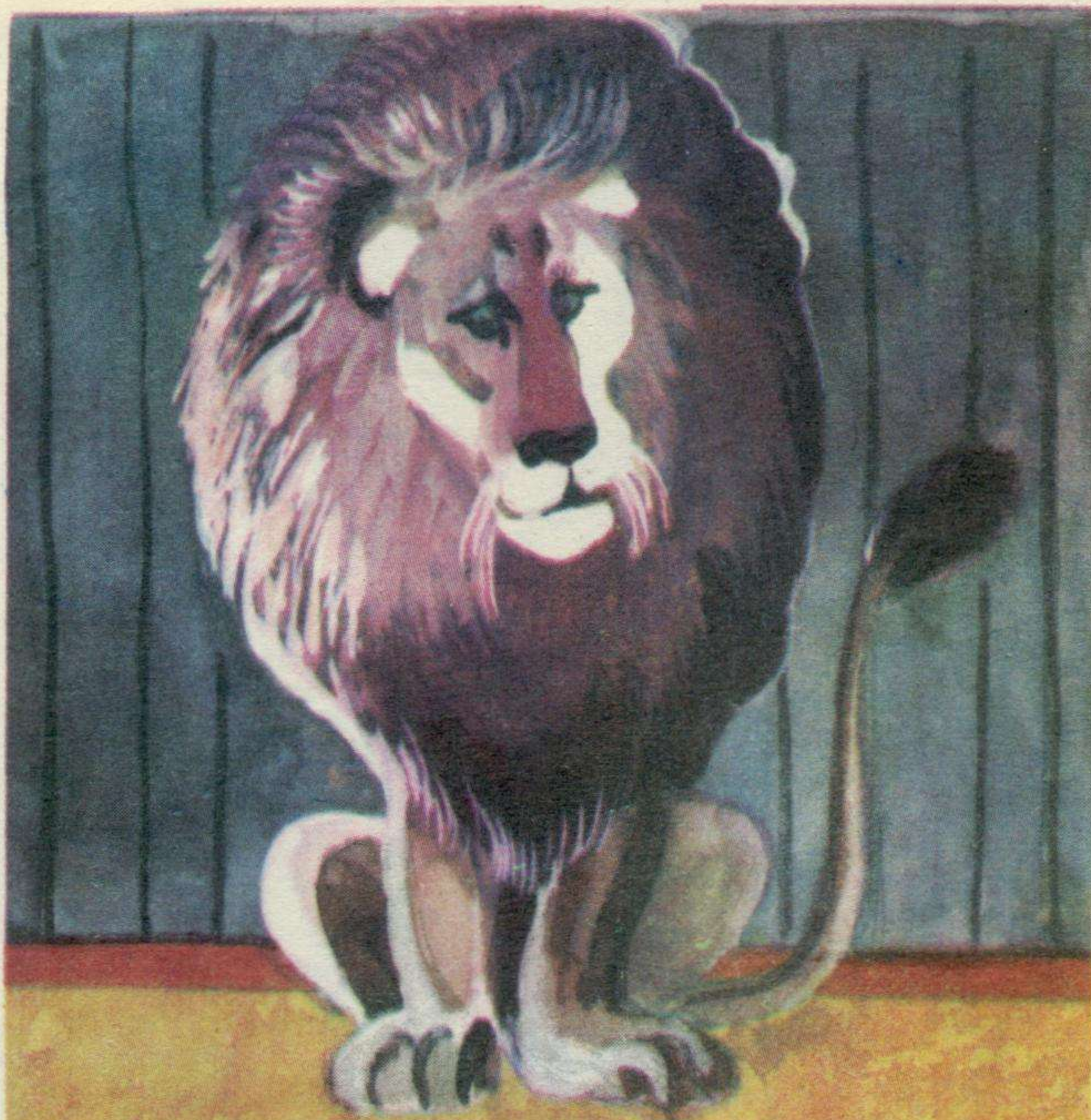
(Уривок)

От що Мазай розповів у сараї:
«В нашім низиннім болотянім краї
вп'ятеро більше було б дичини,
якби сітками її не ловили,
якби сильцями її не давили;
хоч би й зайці — постраждали й вони!
Тільки напровесні води наринуть,
сотні зайців і без того загинуть.
Ні! Ще замало! — наскочуть дядьки,
ловлять, і топлять,
і б'ють їх кілками.
Як їм не сором?.. Якось за дровами
їхав я човном. Чимало з ріки
дров тих у повінь до нас наганяє.
Їду, ловлю їх. Вода прибуває.
Раптом дивлюсь — на малім острівці
цілою купкою збились зайці.
Кожну хвилину вода підкрадалась
ближче і ближче...
Під ними лишалось
зо три аршини землі в довжину,
тільки аршин в ширину...
Тут я під'їхав. Сидять довговухі.
Взяв одного я. Ні з місця зайці...
Дав я наказ їм: — Стрибайте щодуху!
Вмить пострибали мої молодці.
Сіли в човні. А вода прибуває.
Вже й острівець той під хвилями зник.
— Бачте, — кажу, — я до жартів
не звик!
Слухайте, зайчики, діда Мазая!» —
Так з балачками помалу пливем.
Зирк — ще зайчатко,
як стовпчик над пнем,
Лапки схрестивши,
зіщуливсь від жаху...
Скільки ж ваги там? — узяв бідолаху!
Тільки почав працювати веслом,
бачу — під кущиком
жметься зайчиха, —
ледве жива, а гладка, як купчиха!
Я її взяв та й накрив кожухом, —

змерзла дурна... Почало вже смеркати.
Мимо колода пливла сучкувата.
Сидячи, й стоячи, й лежачи вряд
тут рятувалось з десяток зайчат.
— Взяв би і вас я, та човника шкода!
Шкода, проте, і зайців, і колоди...
Я за колоду гаком зачепив,
взяв на причал їх і далі поплив.
Що вже сміялись баби та малята,
як пропливли між хатами зайчата:
«Глянь-бо, що робить
старий наш Мазай!»
Добре, дивись, тільки нас не займай!..
В річці за хутором ми опинились.
Тут мої зайчики ніби сказились:
глянуть навколо — на лапки встають,
човен хитають, гребти не дають.
Вгледіли берег мої косоокі —
гай, і ліщину, і луки широкі!..
Впрост я під берег колоду пригнав,
човна причалив, — «бувайте!» — сказав...
І на весь дух
пішли зайчата.
А я їм: — у-ух!
Тікай, звірята!
Глядіть мені —
тепер рятуйся,
а восени
вже сам шануйся:
націлюсь — бух!
і ляжеш... У-у-ух!
Миттю команда вся порозбігалась,
в човнику тільки дві пари зосталось.
Змерзли та змокли...
Так я їх в мішок
взяв та додому собі поволок.
Хворі зайчата на ранок зігрілись,
висохли, виспались, добре наїлись.
Я їх у торбі на луки приніс,
витрусив — ух! — і чкурнули у ліс!..

Переклала з російської
Н. ЗАБІЛА

Л. ТОЛСТОЙ

ЛЕВ І СОБАЧКА

У Лондоні показували диких звірів і за те, щоб подивитись, брали грішми або собаками і кішками на корм диким звірам.

Одному чоловікові захотілося подивитись звірів; він схопив на вулиці собачку і приніс до звіринця. Чоловіка пустили дивитись, а собачку взяли і кинули у клітку до лева на споживу.

Собачка підібгав хвіст і притиснувся у куток клітки. Лев підійшов до нього і понюхав його.

Собачка ліг на спину, підвів угору лапки й почав махати хвостиком.

Лев торкнув його лапою і перевернув.

Собачка схопився і став перед левом на задні лапки.

Лев дивився на собачку, повертав голову з боку на бік і не займав його.

Коли хазяїн кинув левові м'яса, лев одірвав шматок і залишив собачці.

Увечері, коли лев ліг спати, собачка вмостився біля нього і поклав свою голову йому на лапу...

З тих пір собачка жив у одній клітці з левом. Лев не займав його, їв корм, спав з ним разом, а іноді грався з ним.

Прийшов якось пан до звіринця і впізнав свого собачку; він сказав, що це його власний собачка, і попросив хазяїна звіринця віддати собачку йому. Хазяїн хотів віддати, але як тільки почали кликати собачку, щоб узяти його з клітки, лев наїжився і загарчав.

Так прожили лев і собачка цілий рік в одній клітці.

Через рік собачка захворів і здох. Лев перестав їсти і все нюхав, лизав собачку і торкав його лапою.

Коли він зрозумів, що собачка помер, він раптом підстрибнув, наїжився, почав шмагати себе хвостом по боках, кинувся на стіну клітки і став гризти засуви й підлогу.

Цілий день він бився, метався по клітці й ревів, потім ліг біля мертвого собачки й затих. Хазяїн хотів забрати мертвого собачку, але лев нікого не підпускав до нього.

Хазяїн думав, що лев забуде своє горе, якщо дати йому іншого собачку, і пустив до нього в клітку живого собачку; та лев зразу ж розірвав його на шматки. Потім він обняв своїми лапами мертвого собачку і так лежав п'ять днів.

На шостий день лев помер.

Переклад з російської

Малюнок Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ

М. ГОГОЛЬ

ДИВНИЙ ДНІПРО...

Дивний Дніпро у тиху погоду, коли вільно й лагідно несе крізь ліси і гори повні води свої. Ні колихнеться, ні загримить. Дивишся і не знаєш, плине чи не плине його велична широчінь, і уявляється, ніби весь він вилитий із скла і ніби голубий дзеркальний шлях, без міри широкий, без кінця довгий, біжить і в'ється по зеленому світу. Любо тоді й пекучому сонцю поглянути з височості й скупати своє проміння в холоді скляних хвиль, і прибережним лісам яскраво відбитись у водах. Зеленокучерні! тиснуться вони разом з польовими квітками до води і, нахилившись, дивляться в неї, і не надивляться, не намилуються ясним своїм виглядом, і сміються до нього, і вітають його, киваючи віттям. А в середину Дніпра вони не сміють і глянути: ніхто, крім сонця та голубого неба, не дивиться в нього. Рідко яка птиця долетить до середини Дніпра. Пишний! немає ріки, йому рівної в світі.

Дивний Дніпро і теплої літньої ночі, коли все засинає: і людина, і звір, і птах... Зорі горять і сяють над світом, і всі разом відбиваються в Дніпрі. Всіх їх тримає Дніпро в темнім лоні своїм; жодна не зникне від нього — хіба що погасне на небі. Чорний ліс, укритий сонним вороннням, і споконвічні розламані гори, схилившись, намагаються закрити його бодай довгою тінню своєю. Та марно! Нема нічого в світі, що могло б прикрити Дніпро. Синій, синій плине він повільним розливом і серед ночі, як серед дня, видний стільки вдалечінь, скільки може бачити людське око. Мліючи і пригортаючись ближче до берегів від нічного холоду, він пускає по собі срібну смугу, і вона палахкотить, наче клинок дамаської шаблі, а він, синій, знову заснув. Дивний і тоді Дніпро, і немає ріки, йому рівної в світі...

Переклад з російської

Олександр ПАРХОМЕНКО

ХУДОЖНИК

**Барви земні й небесні,
Райдуга й синя злива,
Сиві хуртечі й весни, —
Скільки у тому дива!**

**Лиця людські і очі,
Стіни нового дому,
Руки тверді робочі, —
Скільки тепла у тому!**

**Цвіт тополиний долі,
Наче шматинки вати,
Гомін у нашій школі, —
Як те намалювати?**

**Сонцем вікно залите,
Мамина ніжна ласка.
Краю мій, білий світе,
Ти — дивовижна казка!..**

**Хвостиком пензлик водить,
Казка в малюнок в'ється.
Все, мов само виходить,
Легко усе вдається!**

**Легко усе вдається...
Та чи дарма говорять:
«Довго художник б'ється,
Поки щось гарне створить».**

**Легко, якщо ти множиш
Дар на велику працю.
В іншому разі можеш
До малювання
не браться!**

«Старт» — малюнок Дмитра ІГНАТЬЄВА із м. Донецьк
«Букет» — малюнок Світлани АНІЩЕНКО із с. Володарське Кокчетавської області

«Хороша людина» — ліногравюра Петі ГНАТЧЕНКА із м. Харків

«Півник» — малюнок Олі КАМІНЧУК із м. Київ

«Трудовий день» — малюнок Тараса ШКІЦА із с. Шевченкове Івано-Франківської області

Борис КРЕКОТІН *Малюнок Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ*

ВИРУЧИЛА

Наближалося Восьме березня. Тато й Оленка з нетерпінням чекали цього свята, мама теж готувалася до майбутнього торжества. Лише Славко ходив стурбований — він ніяк не міг надумати, який подарунок зробити мамі.

— Та кинь ти переживати! — заспокоїла його Оленка. — Якщо не придумаєш — я виручу!

І ось настало свято. Тато подарував мамі гарне плаття, Оленка — вишиту серветку, а Славко... так і не додумався, що подарувати мамі.

І раптом за святковим столом Оленка загадково усміхнулася і сказала:

— А у Славка теж є подарунок!

— Який? — здивувалася мама.

— Двійку з математики вирішив виправити — ось який!

Тато схвально хитнув головою, мамине обличчя засяяло від радощів, а Славко розгублено поглянув на сестричку й опустив голову.

Ну й виручила! Тепер уже нікуди дітися — треба братися за математику.

Переклад з російської

Тарас ШЕВЧЕНКО

* * *

Встала й весна, чорну землю
Сонну розбудила,
Уквітчала її рястом,
Барвінком укрила;
І на полі жайворонок,
Соловейко в гаї
Землю, убрану весною,
Вранці зустрічають...

* * *

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.
Сім'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.
Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх;
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Малюнок О. ПРАХОВОЇ

СПОРТИВНИЙ КЛАС „ФІЗКУЛЬТ-УРА!"

КОНКУРС «І ВЗИМКУ, І ВЛІТКУ!»

Друзі! Лижні змагання, які були першим етапом нашого спортивного конкурсу, завершилися. Переходимо до другого етапу — змагань з велоспорту.

Головна умова залишається попередньою: треба, щоб усі дівчатка й хлопчики з вашого класу навчилися вільно їздити на велосипеді. Не біда, якщо не в кожного школяра є велосипед. Тут вам допоможе дружба і взаємовиручка. А коли весь клас буде добре підготовлений — можна виїжджати на стадіон.

Кожен першокласник повинен проїхати одне коло по біговій доріжці стадіону. Учень другого класу — два кола, а третьокласник — три. Якщо у вас немає можливості провести ці змагання на стадіоні — не засмучуйтесь. Можна проїхати необхідну дистанцію і лісовою стежкою або навколо шкільного будинку. А відстань відміряйте самі. Нагадаємо лише, що довжина бігової доріжки на стадіоні дорівнює 400 метрам. Змагання проводьте під керівництвом учителя фізкультури.

До 15 травня 1980 року, будь ласка, повідомте — скільки учнів у вашому класі не вміло їздити на велосипеді, скільки — навчилося, скільки — взяло участь у змаганнях.

Нагадуємо, що переможці спортивного конкурсу будуть нагороджені призами журналу «Барвінок» з автографами олімпійських чемпіонів.

Успіхів вам, друзі!

ПОРАДИ ЮНИМ ВЕЛОСИПЕДИСТАМ

Перед велосипедними змаганнями потрібно старанно підготувати машину. Перевірте, чи добре закручені гайки, як працюють гальма. Додатково змастіть втулки коліс і ланцюг.

Заздалегідь потренуйтеся швидко розганятися і гальмувати. Навчіться вправно звертати ліворуч і праворуч. Спробуйте також їздити повільно по довгій і вузькій дошці. Якщо її немає під руками, можна накреслити вузьку доріжку завдовжки 10—15 метрів і тренуватися. Ці навички допоможуть їздити вузькою стежиною. Навчіться носити велосипед на плечах. Якщо наприкінці дистанції трапиться поломка — можна фінішувати з велосипедом на плечах.

Висока посадка

Низька посадка

Їзда способом «танцівниця»

ПОЛУМ'Я ДРУЖБИ

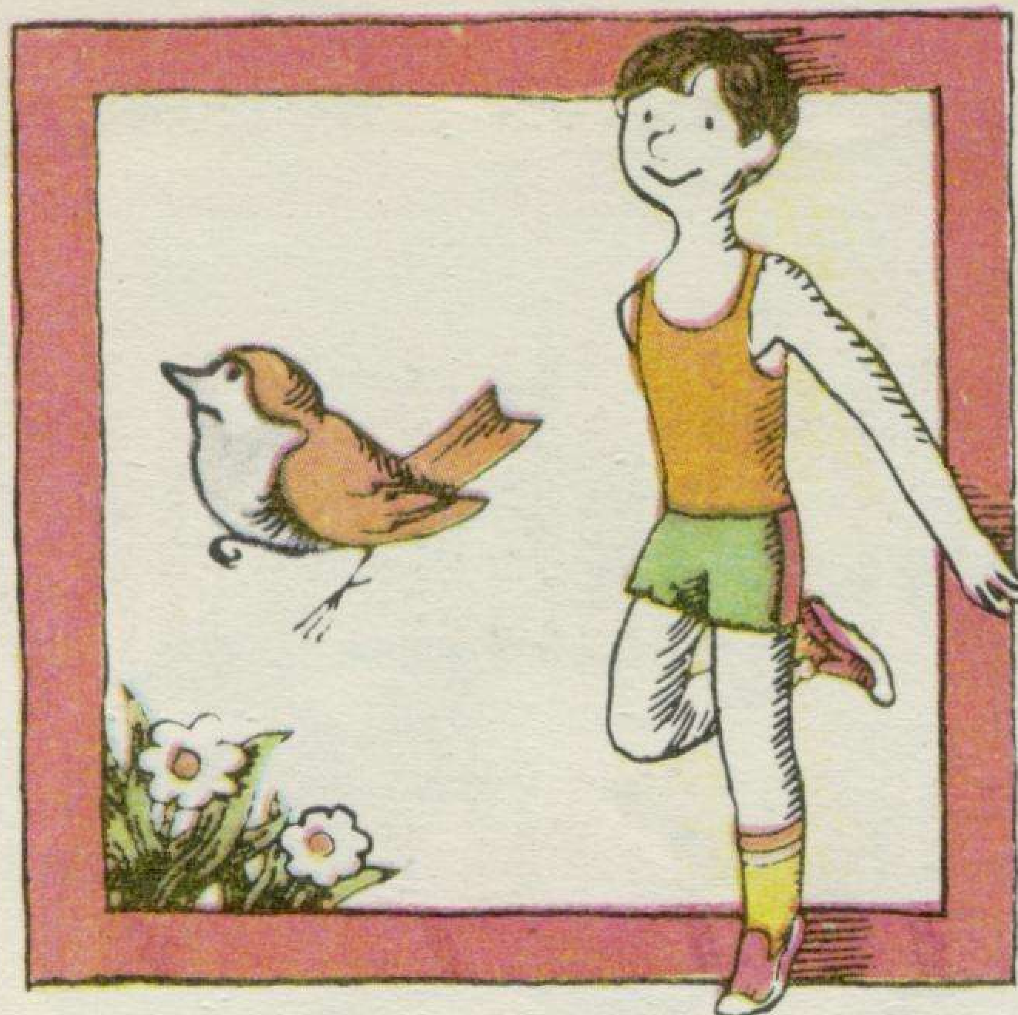
...На доріжці стадіону з'являється юнак з олімпійським факелом. За традицією олімпійський вогонь завжди вносив хтось із видатних спортсменів. Уперше традиція була порушена — факел в руках японського студента Іосінорі Сакаї. Мало хто знав це ім'я, та доля молодого японця зробила його відомим цілому світові. У серпні 1945 року, коли, здавалося, уже згасала пожежа другої світової війни, з американського літака було скинуто атомну бомбу на японське місто Хіросіма. У пеклі Хіросіми того ж дня народився Іосінорі Сакаї. Він став символом життя, яке повстало проти атомної смерті.

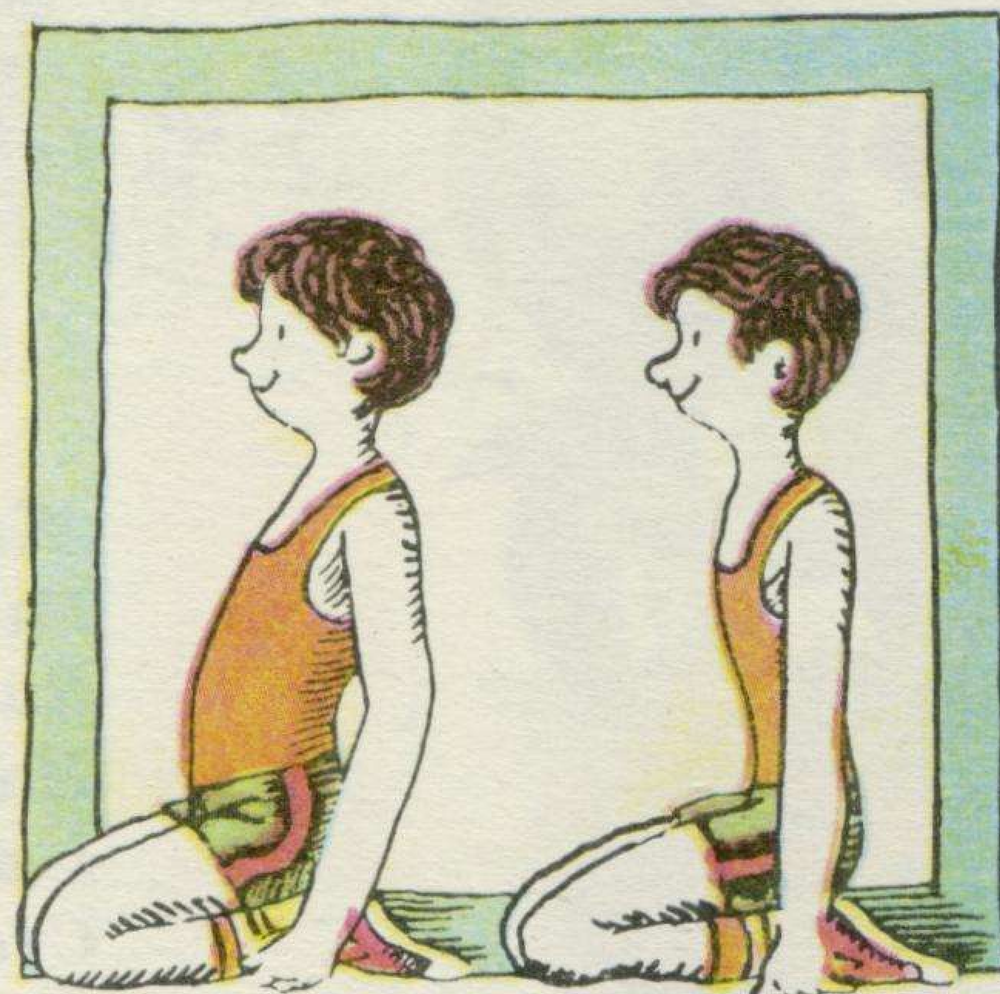
І коли Іосінорі з'явився на біговій доріжці стадіону, піднявши високо над головою факел з олімпійським вогнем, усі глядачі піднялися і стояли, доки юнак не запалив у величезній чаші полум'я дружби, полум'я, сильніше атомних бомб.

Так 10 жовтня 1964 року розпочалися XVIII Олімпійські ігри. Понад п'ять тисяч спортсменів з 93 країн зібралися у столиці Японії Токіо.

Блискуче виступили радянські штангісти. Жоден з них не залишився без олімпійської медалі. Перше загальнокомандне місце завоювали і наші боксери.

У Токіо була здобута особливо цінна для нас золота медаль — перша за всю історію радянського плавання. Її подарувала команді шістнадцятирічна школярка з Севастополя Галина Прозуменщикова. Вона пропливла швидше всіх 200 метрів брасом. Відповідаючи на запитання журналіста, як вона стала плавчихою, Галина з усмішкою розповіла, що свого часу подруги їй проходу не давали: «Води боїшся, а ще дочка моряка...» Лише після цього майбутня олімпійська чемпіонка почала вчитися плавати...

Малюнки О. МІХНУШОВА

ФІЗКУЛЬТ-ХВИЛИНКА

СТРИБАЙТЕ, ЯК ГОРОБЧИКИ

Чи знаєте ви, як пересуваються по землі горобці? Вони не крокують, як ми, а стрибають на двох лапках відразу. При нагоді поспостерігайте за птахами. А зараз станьте в коло і, простерши руки, ніби крила, спробуйте стрибати, як горобчики. Одночасно можна цвірінькати.

ТОВСТИЙ І ТОНКИЙ

Станьте на коліна, сядьте на п'ятки, випніть живіт і прогніться в попереку. Від цього ви станете набагато товстіші. Потім втягніть живіт і станете плоскими, як дошка.

ПОВІТРЯНИЙ ВЕЛОСИПЕД

Ляжте на спину і зігніть ноги в колінах. Потім випростайте ноги в колінах і починайте по черзі перебирати ними, уявляючи, що крутите педалі велосипеда. Увага! Коли ноги випростані, вони мають бути трохи нахилені вперед!

ІВАНЕЦЬ-КИВАНЕЦЬ

Сядьте на підлогу і підтягніть одну ногу до грудей, другу випростайте. Обхватіть обома руками зігнуту ногу і ляжте на спину; при цьому зігнуту ногу підніміть якомога вище, потім опустіть її вниз і сядьте! Так і перекочуйтесь, як іванець-киванець.

ЮРІЙ СЕРДЮК

ДЯДЬКО СЛОН

Жив на світі дядько Слон.
Важив він дванадцять тонн.
Випивав по три відра
Найсолодшого ситра.
І відразу з'їсти міг
Сто цукерок і пиріг...
Я про нього, не втерпів,
Своїй доні розповів.
Доня в нашому дворі
Розказала дітворі.
А назавтра — от так на! —
Всі вже знали про Слона.
Наш місцевий зоопарк
Справу вирішив отак:
До віддалених земель
Спорядити корабель.
Я на ньому — капітан!
Курс — Індійський океан!
Через море-океан,
Крізь негоду, ураган
Ми пливли в дощі, в імлі
До індійської землі.
Після довгих наших плавань
Прибули ми в тиху гавань,
Де гуляв по джунглях Слон
Величезний, як вагон.
Довго думали-гадали
І листа такого склали

Малюнок О. ДОБРОВОЛЬСЬКОЇ

До найстаршого індуса,
Наймудрішого дідуся,
Що усе на світі знав,
Людям всім добра бажав:
«Прибули на кораблі
Із радянської землі.
Там Слона чекають діти
І слухняні, й працьовиті».
Через день з усіх усюд
Позбирався різний люд.
Підійшов старий дідусь
У чалмі мудрець-індус:
«У Радянському Союзі
Стільки в нас хороших друзів.
Хай на вашім кораблі
До радянської землі
Відплива індійський Слон
Без усяких перепон.
Всім малятам, жовтенятам —
Школярам і дошкільнятам
Ви скажіть: індійські діти
Будуть завжди їх любити!»
...Підвели нас до Слона,
Він аж землю угина.
Повантажили Слона
Ми на палубу судна.
Став на ноги дядько Слон,
Ноги — четверо колон!
Він на нашім кораблі,
Наче пагорб на землі.
Тисячі людей стояли,
Нам вітання посилали.
...Тридцять днів ще й ніч одну
Я ситро давав Слону.
І цукерки, й пироги,
Щоб не втратив він ваги.
...Сотні хлопчиків, дівчаток
Позбігались зустрічати
Дядька нашого — Слона,
Що всміхався із судна.
І сурмив у хобот Слон,
Наче у веселий горн.
Як ступав по місту він —
Все гуло, неначе дзвін!
Для Слона у зоопарку
Підняли високу арку.
...До Слона приходьте в гості,
Тільки станьте всі по зросту:
Попереду йдуть малята,
Потім стануть жовтенята,
Далі — старші школярі,
Щоб не застить дітворі.
Місця вистачить усім,
Всіх вміщає Слонів дім!

Доброго дня, юні друзі!

Я щойно з електрички. Їздив поглянути на лісову красу, подихати свіжим лісовим повітрям, послухати лісових співаків. Весна нікого не залишає байдужим.

Та не про це я хочу розповісти, а хочу розповісти про те, що я побачив і почув у вагоні поїзда, коли повертався додому.

Навпроти мене сиділи троє симпатичних людей: мама, тато і донька. Всім разом їм було дуже багато років: приблизно сімдесят на трьох — татові років тридцять два, мамі — на два менше, а доньці... А втім, ви, напевне, самі вже підрахували.

Із розмови я зрозумів, що тата звати татом, маму — мамою, а доньку Оксаною. І ще я зрозумів, що вони теж гуляли лісом і страшенно стомилися, тому що всі разом вони пройшли дуже багато кілометрів — аж тридцять: тато — десять, мама — десять, а донька — п'ять. Ви, звичайно, вже підрахували і знайшли помилку. Однак, ніякої помилки немає: другі п'ять кілометрів Оксана їхала на татових плечах.

Незважаючи на це, ноги в неї боліли, як від усіх десяти кілометрів, та вона не давала взнаки і гордо позирала вбік хлопчака, який сидів на сусідній лавці і робив вигляд, що він читає цікаву книжку, хоч та книжка лежала в нього на колінах «догори ногами».

Я теж поглядав на цього хлопчика, і він мені подобався: чистенький, костюмчик випрасуваний, черевики — новенькі. Напевне, він їхав у гості, а можливо, з гостей, тільки не з лісу. Адже до лісу не їздять у всьому новенькому, відпрасованому. І виглядів хлопчик не стомленим, а швидше таким, ніби він щойно прокинувся.

На одній із зупинок до вагону зайшла бабуся. Їй було років сімдесят. І не на трьох, а одній. І дихала вона так, ніби пройшла тридцять кілометрів. І теж не на трьох, а одна.

Тут і сталася подія, яка здалася мені дивовижною. Хлопчак, побачивши біля себе стареньку бабусю, миттю затулив обличчя своєю «цікавою» книжкою, а Оксана звелася з лавки і сказала:

— Бабусю! Сідайте, будь ласка!

Після цього я помітив, що Оксані стало дуже легко стояти, а хлопчакові дуже важко сидіти. Так важко, ніби він один пройшов усі тридцять кілометрів і йому раптом стало не десять-дванадцять, а сімдесят років.

Друзі, як ви думаєте, чому так трапилось?

Ваш професор МАКІВКА

Малюнок Т. ЗИМИ

КНИЖКА-САМОРОБКА

ЩО РОБИТИ У КВІТНІ

У січні-лютому ми з тобою птахів підгодовували, в березні шпаківні і дуплянки майстрували, а у квітні можна й рослинами зайнятись. Почнемо з кімнатних. Підживи їх. Визнач, котрі почали цвісти, замалюй їхні квіточки. На ділянках біля шкіл і дитячих садків допомагай дорослим розпушити грунт, розбити клумби, посадити дерева. У лісі — візьми під охорону проліски, а в кінці квітня — конвалії.

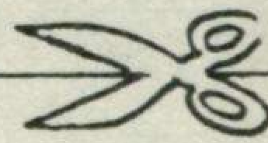
ЦЕ ЦІКАВО!

Соня садова — маленьке звірятко, дуже схоже на білочку. В пошуках їжі нишпорить не лише по деревах, а й по землі. Побачите його — не чіпайте, бо ці тваринки надто рідкісні.

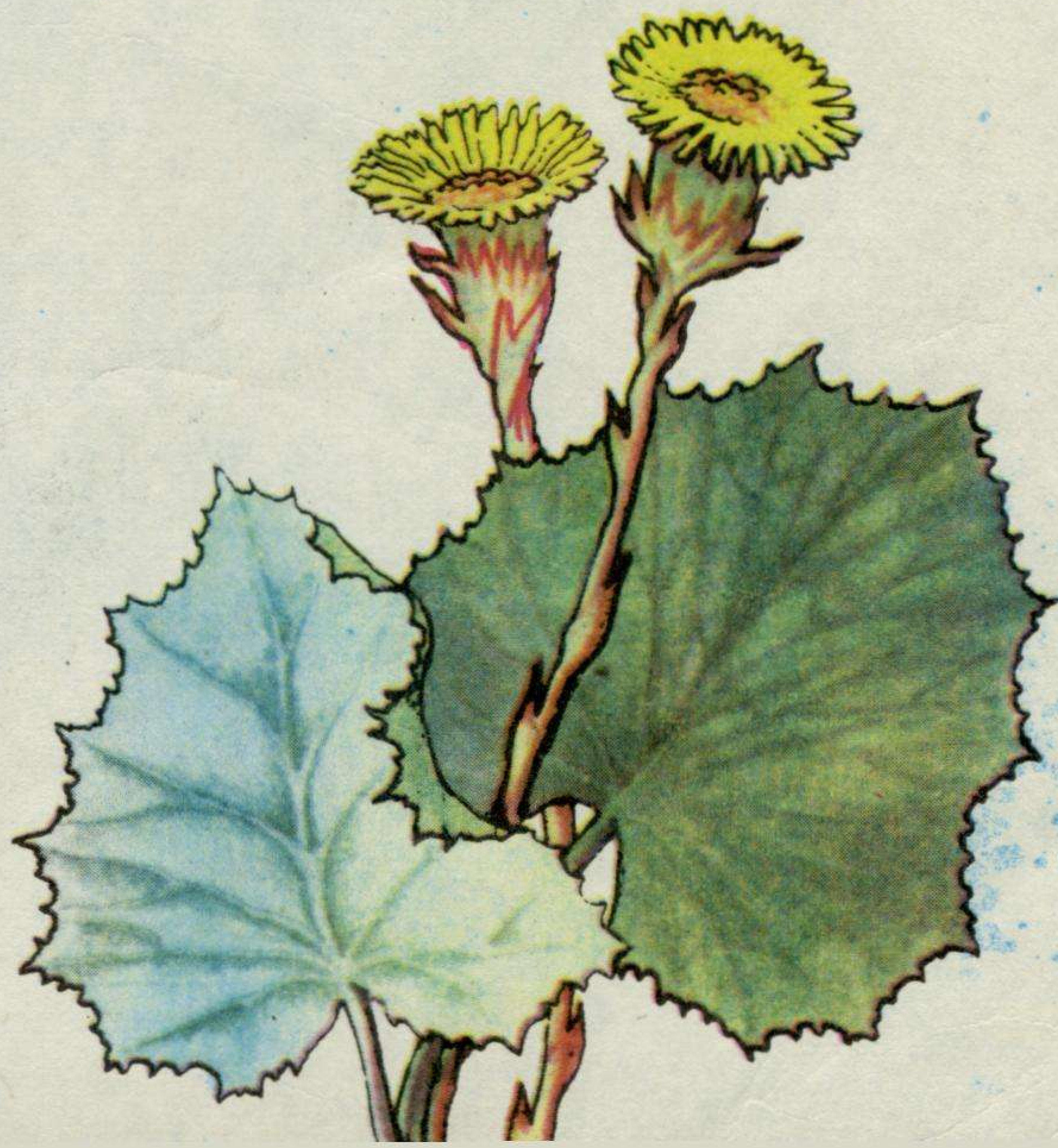
ЗНАЙ, ЛЮБИ, БЕРЕЖИ

випуск 3

МАТИ-Й-МАЧУХА

Щойно пригріло сонечко, а на узвишшях уже зажовтіли суцвіття-кошики мати-й-мачухи. Звідки у неї така дивна назва? А відповідь — у листках. Зверху вони блискучі, холодні — це мачуха, а знизу — м'які, пухнасті — це ласкава мати.

СПОСТЕРІГАЙ І ЗАПИСУЙ ДО СВОГО ЩОДЕННИКА

1. Коли почався льодохід і скільки днів тривав?
2. Скільки часу була повінь?
3. Голоси яких перелітних птахів ти вже чув?
4. Яких комах бачив?
5. Коли зацвіли верба та черемха?
6. Як поводять себе шпаки біля будиночка, який ти для них змайстрував?

З ІСТОРІЇ ЗЕМЛІ

Мільйони років тому гігантські плазуни завоювали не лише сушу, а й море. Один з них — іхтіозавр. Він досягав величезної довжини — 8—12 метрів. За обрисами тіла нагадував сучасних дельфінів.

ДЯТЕЛ

Що за «кулеметні» черги чути у весняному лісі? Ага! Так це ж великий строкатий дятел вибиває дріб. У такий спосіб він повідомляє іншим дятлам: «Ця гніздова ділянка — моя!»

Дятли дуже корисні. Жоден жучок-черв'ячок не сховається від їхніх пильних очей і міцного дзьоба. Справжні санітари лісу!

ЗАЄЦЬ

У торішньому бур'яні завмер сірий пухнастий клубочок. Придивилися — зайченя. Нагодувала його матуся ситним молоком і побігла. Зголодніє зайченя, але з місця не зрушить. Так його не знайде ні лисиця, ні собака. А як мимо пробіжить якась зайчиха, — обов'язково підгодує малюка.

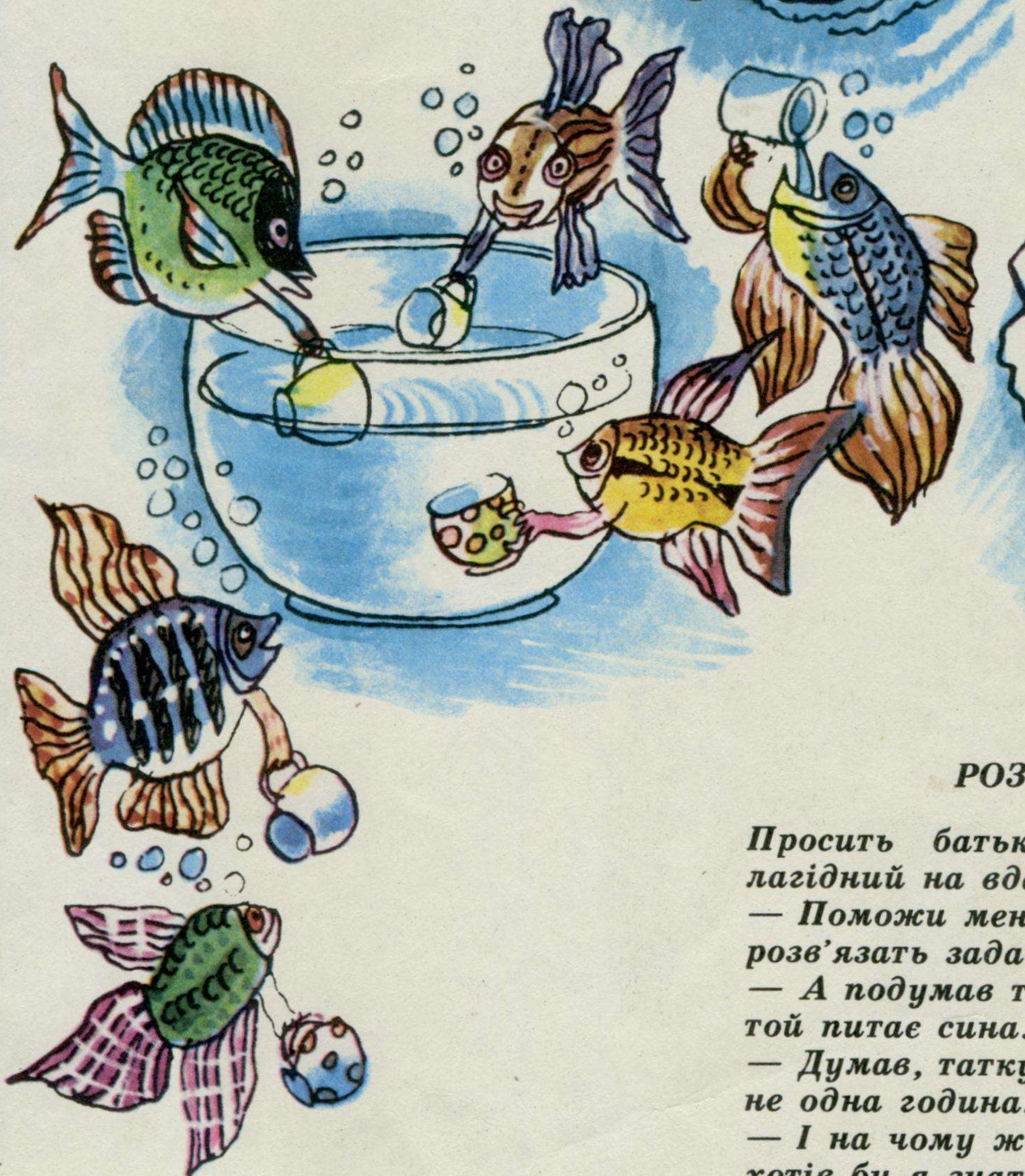
Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

ВОДА В АКВАРІУМІ

Мати донечку питає:
— Доню моя мила,
ти в акваріумі воду
рибкам замінила?
— А навіщо, —
каже доня, —
так міняти скоро.
Ще ж не випили тієї,
що налила вчора.

БРАТОВА РУЧКА

Вчитель дивиться у зошит.
То суворішає враз,
то ласкаво усміхнеться —
і тоді радіє клас.
— Це, здається,
почерк брата, —
вчитель учневі сказав.
— Може бути, —
я сьогодні його ручкою
писав.

РОЗВ'ЯЗКА

Просить батька син-школярик,
лагідний на вдачу:
— Поможи мені, татусю,
розв'язать задачу.
— А подумав ти над нею? —
той питає сина.
— Думав, татку, вже минула
не одна година.
— І на чому ж зупинився,
хотів би я знати?
— Я надумався, що краще
у тебе спитати.

Малюнок А. ВАСИЛЕНКА

ІНДЕКС 74022

ЦІНА 15 КОП.

На першій сторінці обкладинки малюнок О. ПРАХОВОЇ, на останній — Н. КОВАЛЕНКО

Макет П. БЕРБЕНЦЯ

Журнал засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Рукописи не повертаються. Здано до набору 04.01.80. Підписано до друку 04.02.80. Формат видання 60×90/8. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Обліково-видавн. арк. 3,11 Тираж 418 000. Зам. 0137. Ціна 15 коп.

Адреса редакції: 252050, Київ-50, вул. Білоруська, 5. Тел. 79-78-85.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

Ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке). Ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».

Адрес редакции: 252050, Киев-50, ул. Белорусская, 5. Тел. 79-78-85.

Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна», Киев-47, Брест-Литовский проспект, 94.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонаборного комплексу «Каскад».